

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izda vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir, za inozemstvo 15.20 lir
IZKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Vedno globje v Egipt

Čete osi prodirajo že onstran Dabe proti osrčju Egipta — Angleži ne morejo priti do sape — Malta je bila ponovno bombardirana — Potop ljenja sovražna tovorna ladja

Glavni stan italijanskih oboroženih sil je objavljal 1. julija naslednje 764. vojno poročilo:

V Egiptu se nadaljujejo operacije italijanskih nemških motoriziranih oklopnih sil, ki so prodire skozi področje Dabe. Skupine osnih letal so ponovno napadle in bombardirale vojaške naprave na Malti.

Nezadržno naprej proti vzhodu

Operacijsko področje, 2. jul. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Po padcu Marsa Matruha so naše edinice nadaljevale pohod proti vzhodu in prekoračile El Dabo ter se bojevale s sovražnimi silami v področju vzhodno od tega kraja. Sovražnik je v borbi uporabil vse, kar mu je še ostalo, in je skušal s skrajnim naprom dovajati z drugih bojiščev novce čete, ki jih je z znano razispino uporabil v bitki. Nasprotnik ni štel z nobenim sredstvom in naprom, da bi zaustavil napredovanje, s katerim so ogrožena njegova glavna oprička v Egiptu. Podrobnosti o borbah, ki so v teku, še niso znane. Vendar sile osi, ki jih je navdušila zmaga, uporabljajo v tej bitki edaj bolj odločno vse svoje energije, da bi sovražnik ne prišel do sape. Do-

Dva Spitfire sta bila sestreljena. Iz teh operacij se včeraj eno letalo ni vrnilo.

Pri oskrbovanju Cirenaike je bila torpedirana ena naša spremjevalna izvidniška četra del posadke je bil rešen.

Na vzhodnem Sredozemskem morju so naša torpedna letala potopili južnozapadno od Jafe sovražno 5000 tonsko tovorno ladjo, ki je bila v začetnem konvoju.

movina mora biti hvaležna spriču naporov, ki so jih naše čete in naša poveljništva storili v zadnjih dneh. Vedno nove kolone ujetnikov prihajajo v zaledju, in kažejo borcem v drugi črti ogromne uspehe, ki so bili dosegene. V svojem napredovanju proti vzhodu se naše edinice poslužujejo vecjega dela ogromnega zaplenjenega materiala.

General Cavallero povišan v maršala

Rim, 2. julija. s. Z dekretem, ki bo objavljen, je armadni general Ugo Cavallero, šef glavnega stana, napredoval v maršala Italije. Maršal Cavallero se nahaja v Libiji.

Podrobnosti o zavzetju Marsa Matruha

Operacijsko področje, 2. julija. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Za zmago pri Marsu Matruhu je značilna kakor za prejšnje zmage dinamičnost manevra. Od prodora utrjene črte pri An el Gazali naše kolone niso dale počitka sovražniku, ki je bil prepričan, da si bo opomogel za naslednjimi obrambnimi sistem, in da bo zadržal naš pohod proti vzhodu. Prve dni je sovražnik vrgel proti našim silam ogromno množino bojnih sredstev. Prišel pa je v težko zaradi našega naplega manevra in potokla ga je hrabrost naših čet kar ne je pridel umikati. Ta umik je bil po mnenju angleškega vetrovne poveljništva samo začasen in sledila naj bi mu ofenzivna akcija. Med tem naj bi se naše sile izrabljale po utrjenih črta. Dinamičnost manevra, ki so ga izvedla naša poveljništva, ni dala počitka sovražniku, katerega smo stalno zasedevali od zmage pri An el Gazali. Inicijativa je bila na naš strani in zaradi žilave napadnosti naših čet sovražniku ni mogel primerno izrabiti obrambnih sistemov, ki bi moral biti glede na svoj obseg in svoj značaj nepremagljive utrjene postojanke.

Prvi primer takega manevra je bil že pri Tobruku, ko so sile osi prodile že v notranjost trdnjave, preden so se s črte Ain el Gazala umikalo angleške edinice v bližini trdnjave popolnoma razporedile. Z namenom naglim manevrom proti severu, so bile sovražne sile razdrojene in 8. armada, ki je ostala na vzhodu, se je umaknila na obmejni črti, kjer se je pripravila za obrazbo.

Med tem, ko so se kleče okrog oblega mesta cedljave bolj stiskale in je bilo mesto prisiljeno k predaji, so čete osi zopet prišle v stik s silami na meji in jih skušale obklopi. Od juga na področju Seperzena (Omar). Ko se je pridel ta manever, je skušal sovražnik z najhitrejšimi če-

tami odstraniti stik in se pognati na področje Marsa Matruha ter se je postrojil najprvo na črti Marsa Matruh — Bir Kenias. Toda naše edinice, ki jih sovražne prednje straže niso mogle zadržati, so preprečile angleškim silam, da se niso mogle razporediti v na naprej določenih postojankah in so jih prisilile k nadaljnemu umiku proti vzhodu.

Dne 26. junija je bil sovražnik prisiljen umakniti desno krilo svoje postrojitev pred trdnjavo Marsa Matruha. Te sovražne čete so ostale južnozahodno od Marsa Matruha. Toda tudi na teh položajih sovražnik ni imel miru. Med tem, ko je del naših sil in zapada in jugu pridel v trdnjavo, so druge kolone vdile v postojanke pri Nadi Nagamise in gmoata naših oklopnih sil je zapletila v borbom gmoata sovražnih sil 40 kilometrov južno od Tobruka.

Rezultat teh treh različnih borbenih akcij, v katerih je bilo 27. junija in v noči na 28. juniju zajetih mnogo ujetnikov ter uničenih mnogo tankov in sovražnih baterij, je bil tak, da so se moral Angleži rešiti proti vzhodu. Ne samo kopne edinice, temveč tudi letalstvo se je moralno umakniti proti vzhodu in zapustiti izredno številno oporišča med Fuko in Ferraulo, vozeč s seboj samo skromen del lahkega materialja. Zadržala letala, ki so odletela z letališč, so že videle sile osi, ko so se približevali. Med tem je bil na trdnjavi izveden napad, kateremu je moral neizprosledno slediti padec. Valovi bombnikov in strmoglavec so si sledili na nebuh in streljajte topništva je bilo čedanje bolj silno. Marsa Matruh je močna trdnjava, toda morala je pasti in ob 9.30, dne 29. junija je pehotna osi in sicer tista pehotna, ki je prekoračila črto pri An el Gazali, vkorakala med uničenimi bunkerji v Marsu Matruh. Vkorakala je zmagovalo v trdnjavu, ki jo je Anglija že od leta 1935 zgradila in pripravila proti Italiji.

Zaprepaščenje v Londonu

Ves angleški tisk opozarja na resnost položaja, ki se lahko spremeni v obsežno katastrofo

Berlin, 2. julija. s. Berlinski tisk ugotavlja, da so Angleži reagirali na zmagovalni pohod čet osi v Egiptu z globokim zaprepaščenjem. Najbolj razširjeni londonski št. Daily Mirror je včeraj poročal, da bodo čete osi, če se ne bo kaj storilo, prodile nekega lepega dne do srca Srednjega vzhoda. Tudi razni ameriški listi priznavajo resnost položaja. Nesreča, ki je zadevala zavezniške v Severni Afriki, piše neki dnevnik v New Yorku, lahko postane obsežna katastrofa. Berlinski tisk objavlja obširno take in podobne komentarje, toda jadidovanje angloščake sveta, piše »Nacht-ausgabe«, nas le deloma zanima. Kar odločuje in kar je važno, je to, da so italijanske in nemške čete v vrsto zmag, kažejo še ni bilo, uničile angleško 8. armado in zdaj to zmago kar najbolj izkoristi.

Dramatičen proglaš generala Auchinlecka

Rim, 2. julij. s. General Auchinleck je navoril na svoje čete dramatičen proglaš, s katerim poziva čete k skrajnemu odporu v veliki bitki, ki je sedaj v teku med Cataro in morjem na črti El Alamen.

Izredna seja egiptske vlade

Berlin, 2. julija. s. Iz Kaira poročajo, da se pripisuje velik pomen dolgemu razgovoru, ki ga je imel kralj z ministarskim predsednikom Nahas pašo. Razgovor se je začen zaradi tega, ker je bilo takoj po

Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana štev. 10-351

skupaj Churchill pomiriti nevihto, ki nastaja v spodnji zbornici in v vsej državi. Videli bomo, kako bodo Angleži, ki ne morejo braniti niti obstoječih front, ustvarili drugo fronto, ki je že dolge meseca neustvarišča iluzijo zavezniških.

Vsi angleški načrti porušeni

Budimpešta, 2. julija. s. Naglo in zmanjšo napredovanje čet osi v Egiptu še vedno vzbuja največje zanimanje v javnosti in tisku. Mađarski listi objavljajo razen uradnih poročil tudi poročila posebnih dopisnikov poluradnih agencij držav. »Pesty Ujság« piše med drugim: Ni nobenega dvoma, da so bili z znagnovitim napredovanjem italijanskih in nemških čet v Egiptu dokončno porušeni vsi načrti angleškega poveljništva. Neprecenljive so posledice velike zmage sil osi v državah Bliznjega vzhoda. Angleži ugled je močno podprt.

Odločilna faza

Bern, 2. julija. s. »Berner Tageblatt« komentira poročila o italijansko - nemškem napredovanju v Egiptu in piše, da Auchin-

licku doslej ni uspel zavreti maglega napredovanja sil osi in da je bitka dosegla kritično in odločilno fazo. List piše, da je izredno huda kriza v Egiptu postala še hujša z naznanitvijo padca Sevastopolja.

Odmev v Bolgariji

Sofija, 2. jul. s. Vsi listi v Sofiji komentirajo z največjim zadovolenjem poročila o italijansko-nemškem napredovanju v Egiptu. Pohudrni »Večer« piše: Bliskovito napredovanje italijansko - nemških sil proti Aleksandriji ogroža ostanke 8. angleške armade, ki si gotovo ne bo opomogla od silnih udarcev, katere so ji zadelo armade osi.

Vtip na Kitajskem

Sanghaj, 2. julija. s. Z veliki naslovom objavlja tisk vesti o italijanskih vojnih poročilih o zasedbi Marsa Matruha in napredovanju vzhodnih divizij v Egiptu. V komentarijih pišejo zlasti o izredno hudi udarci, ki jih dobiva angleški imperij. Udarec, ki ga je pripravila fašistična Italija, je danes izveden zaradi žilavosti, s katero so italijanske legije zadržale angleško ofenzivo proti Trinpolisu.

Sevastopolj je padel

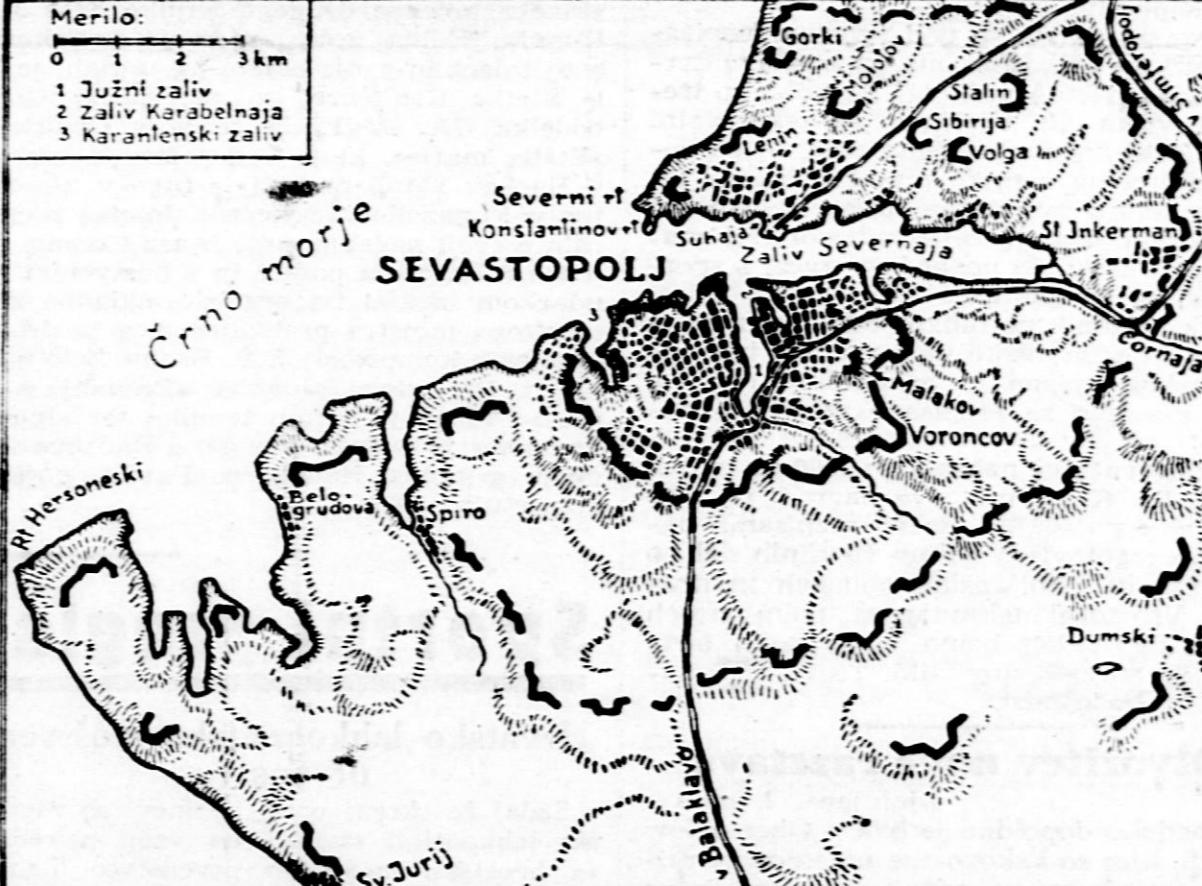
Po 25 dnevnih srditih borbah so nemške in rumunske čete strle sovražni odporni in zavzele včeraj opoldne celinsko in pomorsko trdnjavo — Ostanki posadke so se umaknili na polotok Kersones, kjer so obkoljeni

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 2. julija. s. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes izredno poročilo:

Sevastopolj je padel

V mestu, na trdnjavi in v pristanšči vzhodno nemške in rumunske vojne zastave. Pod poveljništvo polkovnega generala von Mannstein je nemške in rumunske čete v zvezničkih postojankah podprtih letalskega zborja generala barona von Richthofena, ki se je odlično izkazal v borbi, po silni, 25 dnevnih bitki zavzele opoldne celinsko in pomorsko trdnjavo.

Ni mogoče še preračunati število ujetnikov in obseg plena. Poraženi ostanki nemške armade so pobegnili na polotok Kersones. Utesnjujejo se na čedalje manjši prostor in so pred uničenjem.

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 1. julija. s. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes poročilo:

V napadih na Sevastopolj je bil vodor v notranji utrjeni pas na več krajih razširjen v prorod. Nemške čete odlično podpira letalstvo. Zavzele so močne obrambne postojanke na vzhodnem robu mesta ter iz krimsko vojne znano utrdbu Balaklavu. Z vzhoda prodrijoči divizije so prodile v široki fronti na bojišča in se stalno napredujejo. Pri tem so izsilile prehod preko protitankovskega jarka. Zavzele so močne utrjene višinske postojanke. Rumunske čete so prodile v naglem prodiranju v Balaklavu.

V južnem in severnem odseku vzhodne fronte so nemške čete prešle k napadu. Nočni letalski napadi so bili usmerjeni proti sovražnim oskrbovalnim zvezbam in so povzročili veliko razdrojitev na več važnih železniških križišč.

V odseku pri Volhovu se nadaljuje čežnje ozemlja, razširjenih sovjetskih oddelkov. Topništvo uničuje sovjetske postojanke na tem delu fronte.

V leningraskem odseku je letalstvo iz vzdolosti hude napade na sovražnikove postojanke in železniške naprave na Valdajskem ozemlju.

Na skrajnem severu so bili bombardirani sovražni oporišči in luke.

V severni Afriki so italijanski in nemški čete prodile dalje proti Egiptru proti El Gabale in proti zadnji obrambni postojanki pred Aleksandrijo. V mađarskih lukih so nemške podmornice napadle močno zavarovan konvoj in potopile ladjo za prevoz čet s skupno 13.000 br. reg. tonami.

Na Malti so bojni letali bombardirali letališče Lucco. Zadetki bombi so umrdili več letal na tleh in povzročili več požarov na letališču.

Borba proti sovražni oskrbovalni plovbi je bila tudi v mesecu juniju zelo uspešna. Skupno je bilo potopljeno 156 sovražnikovih ladij skupno s 386.000 br. reg. tonami. Nadaljnja 58 sovražnikovih ladij je bilo po-

skodovanih s torpedi ali bombami. Pri teh uspehih so bili odlično udeležene podmornice, ki so potopile 132 ladje s skupno 755.300 br. reg. tonami.

Operacije na srednjem in južnem odseku

Berlin, 2. jul. s. Gledate operacije, ki so v teku v srednjem in južnem odseku, o katerih poročači včerajšnje poročilo nemške vrhovne poveljništva, izjavljajo v pristojnih vojaških krogih, da vzdružujejo zaradi znanih razlogov vrhovno poveljništvo glede teh operacij najstrožjo rezerviranost. Za zdaj ni pričakovati pojasnili niti splošnega značaja. Vendar se nekaj lahko reče, in to je, da gre za napad na obširni fronti in da ima napad lahko izredno važne razlage. Tiek se omejuje na zdaj na poudarjanje izrednega značaja operacij, ki predstavljajo izredno veliko ofenzivo na obširni fronti.

S finskega bojišča

Helsinki, 2. jul. s. Vojno poročilo javlja, da so skupine finskih lovcev spopadle nad Aunuško ozino s skupinami sovjetskih lovcev in bombaridov ter so sestrelile dva sovražna lovca ter pogale celotno nasprotovanje skupno v beg. Na vseh ostalih frontah ni bilo novega.

General Mannstein povišan v feldmaršala

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 2. julija. s. Hitler je v priznanje zasluga v znagnovitih borbah na Krimskem polotoku od uničevalne bitke pri Kerču do zavzetja močne trdnjave Sevastopolj, imenoval generala von Mansteina, vrhovnega poveljnika krimskih armade, za feldmaršala. Ob tej prilnosti je Hitler feldmaršalu poslal zahvalno in p

Tudi julijsko vreme mora biti ugodno

če naj bo letina dobra — Najtoplejši mesec

Ljubljana, 2. julija
Letos pripisujemo vremenu pomen, kaže skriva v resnicu zasluži. Dobro se zavemo, da ne moremo pričakovati dobre letine, če ne bo vreme ugodno. Zato nas je tudi prejšnji mesec zelo skrbela suša. Julij je bil letos mnogo manj deževan kakor navadno. To bi ne bila nesreča, ko bi ne bil izredno suh že maj, zato je tu in tam nastopila tako huda suša, da je skoda nezogibna. Ob koncu junija smo dobili še malo dežja, tako da suša vsaj ni mogla pritiščiti takoj drugič po dežju v tretjem tednu v mesecu. Kmetje pravijo, da je bile junija v splošnem premalo dežja, zlasti še, ker je bilo več dni vetrovnih in vročih. Mnogo je odvisno, kakšna bo letina, od julijskega vremena. Sicer je bilo za mnoge pridelke odločilnejše junijsko vreme, v splošnem pa mora biti tudi julij ugoden, če naj bo letina dobra. Hladno in preveč deževno vreme bi bilo škodljivo.

Prejšnja leta so se vrstila sama hladna in deževna poletja. Tudi lani je bil julij sorazmerno hladen in precej deževen, kar je zelo škodovalo krompirju. Letos pričakujemo, da bo tudi julij toplejši, ker je »slog« letošnjega vremena v splošnem drugačen. Doslej smo se lahko že dovolj prepričali o tem v posebnih mesecih. Sprevideli smo, da je vreme letos toplejše in bolj suho. Tato tudi domnevamo, da bo topel in suh julij.

Skoraj samo po sebi se razume, da je julij v Ljubljani najtoplejši mesec. To je sicer pravilo, ker je povprečna mesečna temperatura julija najvišja, vendar se pa lahko zgodi, da je julij včasih malo hladnejši kakor avgust, a le redko. Zgodilo se je, da je imel junij več vročih dni kakor julij. Vroči dnevi so po vremensovinom izrazovljeni tisti, ko maksimalna dnevna temperatura doseže najmanj 300. Vroči dni je v Ljubljani sorazmerno malo na letu, le 9. Nad polovico vročih dni odpade v splošnem na julij, in sicer 5. Avgust ima povprečno po 3 vroči dni, junija pa doseže maksimalna dnevna temperatura navadno le enkrat 300. Junija se v normalnih letih vrste hudi nalivni in po njih se ozračje vselej precej ohladi. Junij je v normalnih letih drugi najbolj deževni mesec v Ljubljani, zato je tudi razumljivo, da ni posebno vroč, zlasti še, ker sta prva tedna pogosto še precej gladna. Letos je pa bil junij nena-

vadno topel in če bo ostalo razmerje med vročimi dnevi junija in julija nespremenjeno, bo v tem mesecu najbrž več kakor 5 dni vročih. Vsekakor pa bodo dnevi vsaj topli, če ne vroči. Julij ima povprečno največ toplih dni, in sicer 20. Sledi avgust, ki ima povprečno po 18 toplih dni. Topli dnevi so tisti, ki dosežejo maksimalna dnevna temperatura vsaj 25°. Vsih toplih dni je v Ljubljani povprečno 80, to se pravi, precej manj kakor hladnih, ki jih je povprečno 85. (Hladni dnevi so tisti, ki je vsaj minimalna dnevna temperatura pod 20°.)

Julij ima pri našem povprečno največ jasnih dni, in sicer 9. avgust, ki je tudi sorazmerno precej lep, ima povprečno po 8 jasnih dni. Julij in avgust sta torej najlepša meseca, glede na oblačnost, saj imata povprečno najmanj oblačnih in največ jasnih dni. Jasni dnevi so, ko je nebo pokrito samo do 25% z oblaki, oblačno pa, ko ga je pooblaščenega nad 75%. V Ljubljani je nad tretjino vseh dni v letu oblačnih, skupaj pa do najbrž precej več jasnih dni in manj oblačnih, če ne bodo prihodnji meseci tem slabši, namesto dosedanjega lepega vremena aprila, maja in junija.

Ljubljana je razkrivana zaradi svoje mgle. V resnicu ni pri našem nobenega meseca brez mgle. Tudi julij ima nekaj mglenih dni. Zanimivo je, da imajo maj, junij in julij povprečno enako število mglenih dni, in sicer vsak po 4. Avgusta nam pa pogosta mlega že naznanja, da se bliža jesen, kajti mglenih dni je tedaj povprečno že 10.

Julija je povprečno precej dežja, čeprav je najmanj oblačnih dni. To je treba prisposovati poletnim nalivom, ko pada v sorazmerno kratkem času mnogo dežja. Doslej se ni bilo pravih poletnih nalivov. Junija smo dobili nekajrat poštevani dežek. Julij neviht se ni bilo mnogo, kar se zdi še tem bolj nenavadno, ker je bilo tako vroče. Povprečno ima julij 132 mm padavin, 20 mm manj kakor junij. Avgust ima nekaj več dežja kakor julij, in sicer 144 mm, med tem ko je september v tem pogledu lepši (138 mm).

Vse to se vedova povprečja, ki so pa izračunana za daljšo dobo in nam dobro služijo za presojo in po njih lahko tudi sklepamo s prejšnjim zanesljivostjo, kakšno bo vreme.

Visoki komisar vrnil obisk gauleiterju Reinerju

Ljubljana, 2. julija
Ponoči 1. julija je Eksk. Visoki komisar Emilio Graziosi odpotoval v Celovec, kjer je posetil Gauleiterja Reinerja. Pomu-

di se je pri njem v prisršnem razgovoru in se vrnil v Ljubljano. S tem je Eksk. Visoki komisar Emilio Graziosi vrnil obisk Gauleiterju Reinerju.

nino zaslubi vso pozornost. V spodnjem prostoru je postavljal na ogled 50 svojih risb akademski kipar Nikolaj Pirnat. To so deli, ki so nastala v aprili in maju 1942. V zgornjih prostorih pa je akademski slikar Rajko Slapernik prvič samostojno razstavil svoja dela. Na ogled je postavljal 33 večjih del novejših umetnin različnih motivov.

Otvoritev so prisotovovali zastopniki oblasti, mnogi stanovski tovarni in številno občinstvo. Pomembno razstavo je otvoril akademski slikar prof. Saša Šantel, ki je med drugim dejal:

»Ni še zaključena razstava kiparja Frana Goršeta in slikarja Mihe Maleša — in že imamo priložnost prisotovovati otvoriti nove umetnostne razstave, ki jo prirejata zoper dva člana DSLU Rajko Slapernik in Niko Pirnat. Prav za prav sta to dve razstavi, ločeni po prostoru in različni po vsebinu in tehniki. Vendar vidimo v obeh razstavljenih dva izrazita zastopniki medvojne dobe, t. j. dobe med dvema vojnoma, v kateri se je naša likovna umetnost razbotihila in dosegla nesluten razvoj. Koliko novih imen, novih talentov, koliko novih izraznih načinov, vplivanih pač po splošnem razširjanju razvoju likovne umetnosti po vsej Evropi — nam je prinesla ta dvajsetletna doba.«

O slikarju Slaperniku je prof. Šantel dejal, da se izogibuje tistem močnemu vtušu naravnega golorita, ki je realist in posebno impresionist najsvetjeji zakon. Svoje barvno občutje izraža v molovskih akordih in s tem dodaja zunanjemu naravnemu vtišku svoje notranje čustvovanje. Je resnen obuvatelj, ki se navdušuje za plenitno ozvočje mlinov tonov. Slapernik je že mnogo razstavljal ter je že v Parizu, kjer se je izšolal, dosegel lep uspeh v Salonu d'automatu.

O kiparju Pirnatu pa je prof. Šantel dejal: »O Niku Pirnatu menda ni treba mnogo govoriti, saj je brez dvoma eden naših najpopularnejših umetnikov. Njegova kiparska dela so sicer raznemora redka, slenherne Slovencu pa je postal znani s svojimi risbami, s katerimi je uvedel pri nas novi risarski slog. Imamo dva Pirnata: tista, ki riše po naročlu ilustracijo, in tista, ki riše po naročlu ilustracijo, in tista, ki riše po naročlu ilustracijo. Tu se po kažejo vse njegove stvariteljske sposobnosti.«

Za otvoritev nove umetnostne razstave je pokazala, kakšno zanimanje vlada med občinstvom za Slapernikove in Pirnatove umetnine. Ni dvoma, da bo ostalo na isti višini, ker je sedanja predelitev v Obersnelovi galeriji res nekaj svojevrstnega.

Svečano in blagozvoneče so nam zapele orgle Močan uspeh pete produkcije gojencev GA in SGŠ

Ljubljana, 29. junija

Peta sklepna produkcija gojencev orgelskega oddelka GA in SGŠ je privabila v Hubadovo dvorano matičnega poslopja številne ljubitelje orgelske skladbene literaturе, ki so pozorno sledili točnemu izvajaju in ki so se oddožili nastopajočim s toplim aplavzom. Sodelujoči so gojenci sol redn. prof. S. Premrla in prof. P. Rančigaja; tukaj se stopnjeva izpopolnjuje v uporabi cim ustreznejše orgelske tehnike ter se smotrov vzgajajo za bodoče orgelske mojstre.

Kot prvi je nastopil gojenc pedagoškega oddelka Glasbene akademije Julije Jakšević, ki je dobro in prisršno izvajal Odakov korol »U to vrijeme godiščak, zasnovan po narodni nabozni, potem Premrlov živahn Allegretto in Picchijev melodični »Allegro«. Fedor Ražem, gojenc SGŠ, je vneto in uspešno naštudiral Škerjančev kraftko, toda invenčno orgelsko skladbo »Pet preludij« in Kimovčev polno, globoko »Maestoso lugubre«. Nadalje so bili na spredu Toměk »Adagio«, ki ga odlikuje klena invenčija, Bachov dinamični »Mali preludij s fugo v B-durju ter Barončijeva ubrana »Marcia religiosa«. Vešče in občuteno je interpretiral vse tri skladbe gojencev drugega letnika SGŠ Jože Rupnik. Edina gojenka, ki je preizkusila svoj talent in svoje odlike na orglah, je bila Štefka Kruljeva, gojenka pedagoškega oddelka GA. Poglibila se je v Ocvirkovo »Stella maris«, ki je vsa nežna in mehka, v Bachov »Mali preludij s fugo v a-molku ter v Fugazolov »Scherzo«, in nas preprala o svoji nadarjenosti. Janez Komar, gojenc SGŠ, je na pamet in s čustvenim podudarkom izvajal tri orgelske skladbe znamenitega mojstra preludijev, fug in drugih orgelskih kompozicij J. S. Bacha. Zelo močna je Premrlova skladba »Preludij v G-durju, ki je s fine tehniko ter sigurno dogostnostjo podajal skupno z Bachovo »fugo v g-molku Heybal p. Pavlin, gojenc III. letnika SGŠ.

Kot prvi je nastopil gojenc pedagoškega oddelka Glasbene akademije Julije Jakšević, ki je dobro in prisršno izvajal Odakov korol »U to vrijeme godiščak, zasnovan po narodni nabozni, potem Premrlov živahn Allegretto in Picchijev melodični »Allegro«. Fedor Ražem, gojenc SGŠ, je vneto in uspešno naštudiral Škerjančev kraftko, toda invenčno orgelsko skladbo »Pet preludij« in Kimovčev polno, globoko »Maestoso lugubre«. Nadalje so bili na spredu Toměk »Adagio«, ki ga odlikuje klena invenčija, Bachov dinamični »Mali preludij s fugo v B-durju ter Barončijeva ubrana »Marcia religiosa«. Vešče in občuteno je interpretiral vse tri skladbe gojencev drugega letnika SGŠ Jože Rupnik. Edina gojenka, ki je preizkusila svoj talent in svoje odlike na orglah, je bila Štefka Kruljeva, gojenka pedagoškega oddelka GA. Poglibila se je v Ocvirkovo »Stella maris«, ki je vsa nežna in mehka, v Bachov »Mali preludij s fugo v a-molku ter v Fugazolov »Scherzo«, in nas preprala o svoji nadarjenosti. Janez Komar, gojenc SGŠ, je na pamet in s čustvenim podudarkom izvajal tri orgelske skladbe znamenitega mojstra preludijev, fug in drugih orgelskih kompozicij J. S. Bacha. Zelo močna je Premrlova skladba »Preludij v G-durju, ki je s fine tehniko ter sigurno dogostnostjo podajal skupno z Bachovo »fugou v g-molku Heybal p. Pavlin, gojenc III. letnika SGŠ.

Sportni pregled

Hrvatsko lahkoatletsko moštveno prvenstvo

Sedaj že skoraj pred 10 dnevi so zagrebški lahkoatleti startali na večji prireditvi za hrvatsko moštveno prvenstvo. Lahkoatleti Concordie so istočasno nastopili proti lahkoatletom Železničarja in onim od Zrinjskega iz Osijeka, tako da so gledali gledali dejansko troboj, v katerem pa so se točke štečeno.

Rezultati niso nad običajnim nivojem. Pri vseh treh klubih je bilo nekaj boljših atletov odsotnih. Concordia je imela najboljšo moštvo in si je priborila 2848 točk, Železničar 2648 in Zrinjski 1516 točk.

Skupno je Concordia dosegla 15.237 točk in si s tem zagotovila prvo mesto v svoji skupini pred Železničarjem s 13.309 točkami in Zrinjskim iz Osijeka s 13.064 točkami. V drugi skupini vodi Hašk pred »Zagrebom«. Kakor smo že enkrat zabeležili, v drugi skupini dosegli niso nastopili Varaždinci, ki imajo velike težave s klubsko blagajno in igriščem. Računalno se je celo, da bodo moralni sodelovanje v prvenstvu odpovedati. Kaže pa da bo v zadnjem hipu prišlo do preokreta. S skupnim naporom atletov in organizatorjev je vpravljeno dozorelo že tako dalet, da se je vodilno VSK že odločilo za sodelovanje.

— Zal, — je dejal pozneje postrežljivi mož, — žal moram tudi jaz jesti ribo. Ni nam namreč pri sebi mesne nakaznice.

— Ce ni ti hujšega, vam pa rada pomagam. Sama tam ne rabim mesne nakaznice in lahko jo vam odstopim.

— Zelo prijazni ste, — je dejal ter načrnil v reznec, enkrat ribo in steklenico vina. Potem sta pa jedla in kramljala.

Počivavnik je bil dober družbenik, postrežljiv in prijazen, toda pri vsem tem ni kazal nobenega želja približati se svoji spremjevalki kako drugače. Angel je bila Štefka Kruljeva, gojenka pedagoškega oddelka GA. Poglibila se je v Ocvirkovo »Stella maris«, ki je vsa nežna in mehka, v Bachov »Mali preludij s fugo v a-molku ter v Fugazolov »Scherzo«, in nas preprala o svoji nadarjenosti. Janez Komar, gojenc SGŠ, je na pamet in s čustvenim podudarkom izvajal tri orgelske skladbe znamenitega mojstra preludijev, fug in drugih orgelskih kompozicij J. S. Bacha. Zelo močna je Premrlova skladba »Preludij v G-durju, ki je s fine tehniko ter sigurno dogostnostjo podajal skupno z Bachovo »fugou v g-molku Heybal p. Pavlin, gojenc III. letnika SGŠ.

— Ali imate mesne nakaznice? — je vprašal gospod in se nasmehl še prijazno. — Imam, — je odgovorila Angel. In ga začudeno pogledala.

— Ali vas smem povabiti na večerjo? — je vprašal gospod. Ker je pa takoj opazil v njenih očeh odklonilni odgovor, je brž priponmil: — Ne smete me razumeti načinoma, draga gospodiča. Castna beseda, da nimam nobenih drugih namenov. Veselilo bi me samo, če bi mogel v vaši prijetni družbi večerjati.

Angel je nehotje pomislila na pustolovštino. Seveda ga je mikala pustolovština, toda če bi ji predlagal, kaj podobnega, bl mu že povedala, kar mu gre. Vendar bi pa bilo to zelo zanimalo. Večerjati z neznanim moškim — hm, to je dogodivščina, ki se ne priperiča človeku vsak dan. In lačna je bila tudi.

— Gospod, — je dejala skoraj prijazno, — saj vas nititi ne poznam.

— To nič ne de, — je menil neznanec, — večerja bo nama vseeno dobro teknika. Sicer pa dovolite, da se vam predstavim: pišem se Počivavnik.

In Angel je nekajko težkega srca odšla

ske policije je Solberg pretekel 800 m v času 1:54,1, Berg pa je vrgel disk 46,26 m.

Na nedeljni seji Italijanske nogometne zveze so sprejeli nekaj pomembnejših sklepov. Vzveza je najprej verificirala rezultate prvenstvene divizije A in pokalnega tekmovanja ter proglašila za prvaka Romo, za pokalnega zmagovalca pa Juventusa. Oba naslovna sta zvezana z raznimi nagradami in zunanjimi odlicji. Odpovedani sta bila mlađinska mednarodna tekmi z Madžarsko in Hrvatsko, ki bi morali biti 5. odnosno 9. julija. Tekma s Švedi je dolečena na 24. t. m. Zvezna je podletila nagrada ustanove G. Maura za najboljšega sodnika Giovanniju Galeatiju.

Iz hrvatskega nogometnega prvenstva naj zabeležimo naslednje rezultate tekem na nedelji 21. junija: Gradjanški — Železničar 5:2, Žirinski (Mostar) — Djerdjelez (Sarajevo) 0:9, Šaški (Sarajevo) — Žirinski (Mostar) 4:2.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Četrtek, 2. julija: Marijino obiskanje.

DANASNE PRIREDITVE

Kino Matica: Luči v megli.

Kino Sloga: Obleganje Alcazarja.

Kino Union: Glas srca.

Razstava slikarja Slapernika v galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnkočev ded., Mestni trg 4, in Ustar, Šenbornburgova ulica 7.

Vpliv osušitve Cerkniškega jezera na Barje

Dosedanja melioracijska dela na Cerkniškem polju — Starejši in novejši načrti

Ljubljana, 2. julija
Dotaknili smo se vprašanja izboljšanja, odnosno pridobitve rodovitne zemlje na Notranjskem; posebej smo govorili o melioracijskih delih na Loškem polju. Med najpomembnejšimi melioracijskimi deli na Notranjskem je pa osušitev Cerkniškega jezera. Še preden je bil znani in zamišljen načrt delne zaježitve jezera, je strokovnjak proučil, kako bi jezero osušili. Najprej pa moramo omneniti še prve načrte melioracije Cerkniškega polja.

Prvi načrti

Ko smo pisali o melioraciji Loškega polja, smo omenili, da je prvi proučil posebnosti kraških notranjskih polj inž. Vicentini iz Triesta. Razen tega strokovnjaka so se pečali z vprašanjem izboljšanja kraških polj in pridobitve za kmetijstvo še nekateri drugi strokovnjaki, n. pr. Putick in Hrasky. Vicentini je moral še zbirati najpotrebnejše podatke o hidrografskih razmerah in razumljivo, da ni mogel zbrati dovolj popolnih sam, zato pa tudi njegov načrt tehničnih del ni bil takšen, kakršne ga so izdelali strokovnjaki pozneje. Vsekar, kar je pa njegov načrt zanimiv in vsebuje nekatere zamišli, ki so bile uporabljive tudi v poznejših načrtih. Že po Vicentinjevem načrtu je bila zamišljena delna zaježitev jezera, in sicer Zadnjega kraja. Načrt je določal regulacijo glavne struge Strežna. Ob ponikvi Rešetu bi nasuli nasip in nadreli odtočne kanale do glavnih ponorov. Odstitti bi tudi ponikve. Teh del je bilo mnogo in skupni proračunani stroški so bili veliki, znašali so 283.000 l. Načrt ni bil uresničen. — Že leta 1886 se je sezala v Cerkniški posebni komisiji, ki je sklepala o posameznih delih. Toda sklenili so odstitti le površinske odotope, ne pa tudi podzemskih. Dela bi pa kljub temu najne bila le zasilna. Sklenili so tudi, da je treba izdelati načrt same tistih del, ki bi ne vplivala škodljivo na nižje ležeče polja. Naloga je bila poverjena strokovnjaku Puticku. Njegova zamisel melioracije Cerkniškega polja se je precej razlikovala od prvotnega načrta. Po njegovem načrtu je bila zamišljena ureditev glavnega ponora, Velike Karlovice, dalje postavitev jezu z zapornicami, da bi uravnavali odtok. Češčene in poglobitev struge, odstrelitev dveh sifonov in zvezne v ponorih. Narte z notranjimi prostori. Stroški so bili proračunani na 30.360 l. Pozneje so bili program del zmanjšan tako, da so bili stroški proračunani na 23.500 l. Tudi ta načrt je ostal le na papirju.

Barje ogroženo?

Ko so Barjani zvedeli za načrt osušitve Cerkniškega jezera, so se začeli bat, da bodo ta dela vplivala usodno na Barje. Misli so, da bodo zaradi osušitve Cerkniškega jezera znatno narasle vode na Barju. Barje je tedaj zelo trpelo zaradi poplav, ki so bile skoraj delno od večjih nalinj. Posestnik Martin Peruzzi z Lip — iz kraja, ki je zelo pogosto poplavljeno — se je pritožil proti zamišli osušitve Cerkniškega jezera in ministrstvo je zahtevalo, naj mu predloži načrt o vodnih množinah (ki se zaradi uresničenja načrta povečuje na Barju) in da je treba proučiti vodne razmere na kraju samem. Putick je ugovarjal pritožbi Barjanov. Leta 1888; po njegovih sodbi bi Barje ni kakor ne bilo ogroženo po urešnjenju njegovega načrta. Kljub temu je pa svoji utemeljitvi priložil načrt, ki ni določal takoj velikih osuševalnih del, vendar baje ne zaradi tega, ker bi se bilo, da bo osušitev Cerkniškega jezera škodovala Barju; hotel je le pomiriti nasprotnike svojega načrta. Toda načrt je zlasti še iskreno sožalje!

Sarajevo dobil oddajno radijsko postajo

Sredji julija začne oddajati nova radijska postaja v Sarajevu. Oddajala bo trikrat dnevno in sicer na valu 288.

Hrvatski študentje na Slovaškem. Večje število slušateljev kmetijske visoke šole v Zagrebu je odoptovalo to dni na študijsko potovanje po Slovaškem. Hrvatski študentje se bodo na Slovaškem seznanili s poljedelsko strukturo dežele. Slovaški študentje pa obiščejo Hrvatsko.

Zaposlenost italijanskih ladjedelnic. Za razvoj in napredok, ki ga je doživelja Italijanska mehanična industrija v dobi med obemi svetovnimi vojnami, je zlasti značilna napredki ladjedelnice. Konec prejšnje svetovne vojne je v Italiji obratovalo 10 ladjedelnic večje važnosti. Imelo so 38 dokov in zaposlovalo 10.000 delavcev. Lani pa je delalo 27 ladjedelnic, ki so imelo 104 dokov in zaposlovalo 30.000 delavcev. L. 1915 so italijanske ladjedelnice zgradile ladij za 17.000 bruto registrskih ton. L. 1926 pa že za 250.000. Gospodarska kriza v začetku prejšnjega desetletja je škodovala tudi ladjedelnicam, ki so morale svoje obratne skrčiti in znatno število delavcev odpustiti. Počasi pa so se raznjerjajovali. L. 1940 so ladjedelnice kljub znatni obremenitvi z deli v vojaške svrhe dovršile ladij za 90.000 bruto registrskih ton in imelo ob koncu leta v delu ladij za 280.000 ton. Proizvodnja je naslednje leto kljub znatnim težkočam znova porasla. V poročilu k proračunu Ministrstva za promet se obravnavata tudi vprašanje, ali bodo italijanske ladjedelnice v določeni povojni dobi sposobne, da zgradijo ladjeve za 9 milijonov bruto registrskih ton. To bi bilo mogoče, če bi se dosegla letna proizvodnja višja od 600.000 ton. V ta namen bi bilo potrebno zviziati število dokov in izboljšati nekatere obratne tehnične naprave. Vprašanje ladjedelnice je važno in nudi vsem, ki se zanj zanimajo, mnogo možnosti za doseganje uspehov.

Financiranje italijanskega vojnega gospodarstva. Financiranje vojne proizvodnje je dalo dosegli zadovoljive uspehe. To potrjujejo tudi odnosi med podjetji, ki jih kontrolira I. R. I., in bankam nacionalnega interesa. Konec lanskega leta so znašali krediti teh bank v tem podjetjem samo 1680 milijonov lir ali 6% vseh hranilnih vlog ali 11% vseh običajnih kreditov ali končno tudi 11% kapitala vloženega v ta podjetja. Druge banke so tem podjetjem dovolile kredite v višini 2200 milijonov lir.

CIST ZRAK

Mati oipotuje s svojo hčerkico na kmete. Ah mama, pravi hčerkica, kako lepo je tu in zrak, ta sveži čisti zrak! Le od kod prihaja? Zrak je zato tako čist, ker ljudje tu nikoli ne odpirajo oken, ji pojasni mati.

vode s kraškega ozemlja ob izviru Ljubljance. Kako velike množine vode sprejema Barje ob pritokov in hidrografskim v nekraškega sveta, spredimo iz naslednjih števil: Gradaščica s Horjulko ima povodje v izmerni 183 km², odtok pa znaša 182 m³ na sekundo. Povodje Iške meri 87 km², odtok 93 m³ na sekundo. Iščice z Želimeljščico povodje 109 km², odtok 111 m³ na sekundo. Borovnitske 61 km² in 61 m³ na sekundo ter končne Podlipščice s Tunjico 30 km² z odtokom 40 m³ na sekundo. Skupno meri to povodje 470 km², odtok pa znaša 487 m³ na sekundo. Med tem pa znaša odtok z vsega ostalega ozemlja na Barju na površini 180 km² le 67 m³ na sekundo pri povprečnih letnih padavinah 1500 mm. Skupen dobiti visoke vode z nekraškega ozemlja znaša 554 m³ na sekundo. Računati je pa treba še s katastrofalnimi padavinami, ko je vsaj 20% večji odtok, tako da bi bili maksimalni odtoki 665 m³ na sekundo. Z vsega notranjskega kraškega ozemlja pa doteka maksimalno v izvirke Ljubljance, Lubije in Bistro po približni centritvi skupaj 225 m³ vode na sekundo: pri Ljubljanci na Vrhniku 150 m³, pri Lubiji na Verdu 30 m³ in pri izviru Bistro 55 m³. Po teh računih torej priteka na Barje pri normalni vodni višini 789 m³ vode na sekundo, maksimalno pa 900 m³.

Dotok vode na Barje s kraškim polji

Po novejših računih sprejema Barje s Planinskega polja ob poplavah največ 110 m³ vode na sekundo, ali petino vseh odtotnih voda. Kraško polje sprejema vode Loškega polja in Bloške planote ter povodja Cerkniškega. Vse povodje meri 518 km² ali približno 33% kraškega povodja Ljubljance. Maksimalni odtok vodne Cerkniškega jezera znaša 88 m³ na sekundo. Večji del vode odteka na Planinsko polje, manjši pa v Plivsko kotlino in Bistro. Odtok Logaškega polja cenijo na 10 m³ na sekundo. Skupno doteka na Barje s kraškim polji, ki prihajajo v poštev za melioracijo, 140 m³ voda na sekundo. Po melioracijskih delih bi se množina vode dvignila približno na 250 m³ na sekundo. Časovno bi odtok vode zastal približno za 2 do tri dni za maksimum drugih dotočkov Ljubljance in bi ne vplival na Barje tako, da bi nastale zaradi tega poplave, kakor sodi inž Hočvar.

DNEVNE VESTI IZ LJUBLJANE

Novinar Franc Strah žrtev atentata. Na praznik popoldne je postal žrtev atentata bivši član uredništva »Slovenca« g. Franc Strah. Vest o njegovih tragičnih smrtnih je globoko pretresla vse, ki so po pokojnega poznali. Najbolj je seveda prizadeta njegova družina. Franc Strah je bil doma z Ježico. Ker so bili njegovi starši siromašni, si je moral pomagati na poti v življenje večinoma sam. Zelo rad je čital knjige in izobraževal se je sam. Sodeloval je najprej pri »Slovencu« in »Domoljubu«, potem pa tudi pri »Slovenskem domu«. Bil je član Novinarskega društva, ki mu je bilo vedno zelo pri srcu. V zadrgi »Novinarski dom« je zavzemal edborniško mesto. Pred leti je dobil službo pri Vzajemnim zavarovalnicam in bil je njen glavni zastopnik na Ježici. Na Ježici si je zgradil hišico, kjer je živel s svojo družino ženo Marjeto in tremi otroččini. K večnemu počutku so ga položili danes dopoldne. Bodim lahka zemlja, težko prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

Sarajevo dobil oddajno radijsko postajo Sredji julija začne oddajati nova radijska postaja v Sarajevu. Oddajala bo trikrat dnevno in sicer na valu 288.

Hrvatski študentje na Slovaškem. Večje število slušateljev kmetijske visoke šole v Zagrebu je odoptovalo to dni na študijsko potovanje po Slovaškem. Hrvatski študentje se bodo na Slovaškem seznanili s poljedelsko strukturo dežele. Slovaški študentje pa obiščejo Hrvatsko.

Zaposlenost italijanskih ladjedelnic. Za razvoj in napredok, ki ga je doživelja Italijanska mehanična industrija v dobi med obemi svetovnimi vojnami, je zlasti značilna napredki ladjedelnice. Konec prejšnje svetovne vojne je v Italiji obratovalo 10 ladjedelnic večje važnosti. Imelo so 38 dokov in zaposlovalo 10.000 delavcev. L. 1915 so italijanske ladjedelnice zgradile ladij za 17.000 bruto registrskih ton. L. 1926 pa že za 250.000. Gospodarska kriza v začetku prejšnjega desetletja je škodovala tudi ladjedelnicam, ki so morale svoje obratne skrčiti in znatno število delavcev odpustiti. Počasi pa so se raznjerjajovali. L. 1940 so ladjedelnice kljub znatni obremenitvi z deli v vojaške svrhe dovršile ladij za 90.000 bruto registrskih ton in imelo ob koncu leta v delu ladij za 280.000 ton. Proizvodnja je naslednje leto kljub znatnim težkočam znova porasla. V poročilu k proračunu Ministrstva za promet se obravnavata tudi vprašanje, ali bodo italijanske ladjedelnice v določeni povojni dobi sposobne, da zgradijo ladjeve za 9 milijonov bruto registrskih ton. To bi bilo mogoče, če bi se dosegla letna proizvodnja višja od 600.000 ton. V ta namen bi bilo potrebno zviziati število dokov in izboljšati nekatere obratne tehnične naprave. Vprašanje ladjedelnice je važno in nudi vsem, ki se zanj zanimajo, mnogo možnosti za doseganje uspehov.

Financiranje italijanskega vojnega gospodarstva. Financiranje vojne proizvodnje je dalo dosegli zadovoljive uspehe. To potrjujejo tudi odnosi med podjetji, ki jih kontrolira I. R. I., in bankam nacionalnega interesa. Konec lanskega leta so znašali krediti teh bank v tem podjetjem samo 1680 milijonov lir ali 6% vseh hranilnih vlog ali 11% vseh običajnih kreditov ali končno tudi 11% kapitala vloženega v ta podjetja. Druge banke so tem podjetjem dovolile kredite v višini 2200 milijonov lir.

Vsem, ki so ga poznali in cenili, javljamo, da se je za vedno poslovil od nas naš ubogi trpeči mož, oče, stari oče in tast

dr. Fran Ilčić univerzitetni profesor v pokolu

V božje zavetje ga bomo spremili v petek, dne 3. julija ob 15. uri iz kapelice sv. Nikolaja na Žalah v rodbinski grobniči pri Sv. Križu.

Z njim bomo pri sv. maši zadušnici v sredo, dne 8. julija ob 8. uri v župni cerkvi Sv. Petra v Ljubljani.

Ljubljana, Šabac, Zagreb, 1. julija 1942.

ANA, žena; VANJA, MILIVOJ, SVETOZAR, otroci;
JOVO PERENČEVIĆ, META roj. ZUZEK, zet in snaha;

MIRJANA, GORDANA, vnukinja.

sadilci tobaka tudi ves denar iz fonda, kamor se stekajo denarne globe krščevih monopolskih predpisov. Odkupne cene za tobak so bile določene, tako da je ostalo ohranjenje ravnotežje. En kilogram tobaka je vrgel kmetovalcem toliko ko 9 kg pšenice ali 12 kg koruze. Pred prevzemom tobaka je pa vladav znova dvignila cena. Letos so dobili sadilci tobaka na razpolago nova zemljišča, tako da se bo povečala proizvodnja tobaka za 10%. Zasajenih bo približno 350.000.000 sadik.

Spritoč tega se je seveda povečalo tudi zanimanje kmetovalcev za pridelovanje tobaka. Na tem je začetna strana tudi država. V prvem proračunu Hrvatske, ki izkazuje 10.891.000.000 kun rednih dohodkov, naj bi vrgle monopolski predmeti pa odpade 90% na tobak. Da bi se ti dohodki povečali, se je tobak ponovno podražil. Zadnja podražitev je bila sredji junija, ko so se podražile nekatere vrste cigaret za 50%. Po podatkih ravnateljstva monopolске uprave se predela na Hrvatskem 6.000.000 kg tobaka, proračuna se pa ga 4.200.000 kg. Hrvatska namerica pridelovanja tobaka v petih letih v primeri z lanskim letom podvojiti. Ker se pa domača poraba tobaka, v petih letih gotovo ne bo tako povečala, je jasno, da bo izvoz tobaka iz Hrvatske od leta do leta večji.

Iz pokrajine Trieste

Deseta konjska dirka bo danes ob 17. na hipodromu na triestinskem Montebello. Na sprednjem je šest zelo zanimivih dirk, na stopnji najboljši dirkači. Jutri ob 17. uri je prizetek enajste konjske dirke.

Dohrodna tombola bo jutri in ponedelek na trgu Perugino v Triestu. Tombola prima srednico 1000 lir. Cisti doblek je imenjen dobrodelnim namenom.

Način način način. Deseta konjska dirka bo danes ob 17. na hipodromu na triestinskem Montebello. Na sprednjem je šest zelo zanimivih dirk, na stopnji najboljši dirkači. Jutri ob 17. uri je prizetek enajste konjske dirke.

Način način način. Deseta konjska dirka bo danes ob 17. na hipodromu na triestinskem Montebello. Na sprednjem je šest zelo zanimivih dirk, na stopnji najboljši dirkači. Jutri ob 17. uri je prizetek enajste konjske dirke.

Način način način. Deseta konjska dirka bo danes ob 17. na hipodromu na triestinskem Montebello. Na sprednjem je šest zelo zanimivih dirk, na stopnji najboljši dirkači. Jutri ob 17. uri je prizetek enajste konjske dirke.

Način način način. Deseta konjska dirka bo danes ob 17. na hipodromu na triestinskem Montebello. Na sprednjem je šest zelo zanimivih dirk, na stopnji najboljši dirkači. Jutri ob 17. uri je prizetek enajste konjske dirke.

<

Gozd ni le tovarna lesa,

temveč tudi podnebni in zdravstveničitelj — Misliši moramo tudi na potomce, ko sekamo gozdno dreve

Ljubljana, 2. julija
V dobi industrializacije morda gledajo mnogi na gozd zgolj kot na tovarno lesa; njegov pomen in vrednost se jim zdi le v lesu, ne pa tudi v posebnem gozdnem značaju. Gozd spreminja lice zemlje, odnosno zemlja izgubi svoje najlepše lice, ko nima več gozdrov. Vendar ni posebna vrednost gozdrov v njih lepoti, saj je gozdnem značaju eden pomembnejših podnebnih činiteljev, ki vpliva tudi na rodovitnost zemlje. To velja predvsem za kraška tla, vendar s tem ni rečeno, da gozdrovi niso potrebni v pokrajini, kjer je plast rodovitne zemlje debelejša. Kako silno se maščuje, če opustošijo gozdove, nam kaže najbolj primer zahodne Amerike. Tam so vsebine površine zemlje preorali in izkrčili mnogo gozdrov. Poslej prostrane pokrajine niso bile ved takov varne pred vetrom, ki ga ni zadrževal gozd. Razen tega so bili poslej hujši naliivi in zmanjšani gozdovi niso zadrževali toliko vlage, zato so tudi začele nastopati velike povodnji ob večjih rekah. Nujnije je pa bilo, da je veter začel odnašati rodovitno zemljo, prinašati pa pesek. Poslej so se začele tudi vrstiti hude suše. Brez posameznih tudi ni, da se temperatura mnogih bolj naglo spreminja, da so poletja bolj vroča in zime mrzljese, odkar ni več velikih gozdrov, ki so izravnali toplotne razlike. Gozdovi na celini igrajo v tem pogledu isto vlogo kakor v obmorskih deželah morje. Toda ljudje navadno začno ceniti gozdove šele, ko so jih že izgubili. Zato pa tudi Američani poslej pogozdjujejo pokrajine, kjer so prejšnje čase pustosili gozdove.

**Blagoslov
ljubljanskih gozdov**
Tudi v Ljubljani bi se morali bolje zavedati, kako velika blagodat so gozdovi. Gozd vlastiti vsem, les le posameznikom. Umnogozdarstvo ni potrebno le zaradi tege, da bi nam gozdov dajali čim več dobrega lesa, temveč zlasti zato, da bi gozdov niso izgubili. Gozd mora ostati gozd, tetudi črpano iz njega les. Kdo bi smeli sekati le zrel les in podirati mlado dreve samo, če je pregosto. Lastnik gozda je odgovoren do skupnosti, kakor gospodar z drevejem, kajti ni vseeno, ali bo znal gozd ohraniti ali ne. Ljubljana je posebno srečna, da je v njeni okolici mnogo gozdrov in da se gozdovi širijo tudi na mestno ozemlje. Malo je večjih mest, ki bi imela tako lepe gozdove in toliko zelene površine, tako da nas mnogi upravljeno vzdajajo za to odliko. Ljubljana bi bila mnogo bolj prasna in zanimaljena, poleti bi bila vročina nezanesnejša in nadene temperature razlike bi bile še pogosteje in večje kakor zdaj. Naši gozdovi so pravi blagoslov za vse mesto in njegovo okolico. Vrednost teh gozdrov zaradi samega lesu je malenkostna v primeru s splošno gozdnino vrednostjo. Ce bi posekali ljubljanske gozdove, bi vrednost pridobljenega lesa koristila le posameznikom, a korist bi bila

malenkostna, sicer bi pa vse mesto utrpele škodo, ki bi jo težko popravili v dolgih desetletjih, če se takšna škoda sploh da popraviti. Zato moramo tudi poslej varovati skrbno ljubljanske gozdove in nikakor ne smemo malomarno pripuščati divjega puščanja na Rožniku in Golovcu.

V starih časih mnogo več gozdov

V starih časih je bilo v ljubljanski okolici in tudi na ozemlju sedanjem mestne občine mnogo več gozdrov. Mestni log je bil log v pravem pomenu besede. Log se je razprostiral celo na delu sedanjega Mirja. Kolonija je bila en sam lep gaj. Mestni log se je spajjal s barjanskimi dobravami in gozdomi. Še pred prvo svetovno vojno je rastlo na južni strani Ljubljane toliko dreveja, da je imel človek vtiis pravega gozda, če se je ozril od Mirja proti Mestnemu logu. V Mestnem logu je bilo tedaj še toliko dreveja, da je povsem zapiralo pogled proti mestu s križišča sedanja Ceste v Mestni log in Zeleno poti. Zelena pot je bila v resnicu zelenega, log, ki je bil v lasti mestna v križišču komende, je bil mestni log v pravem pomenu besede, med tem ko je v novejšem času ime tistega loga postal krajevno, da ga pišemo z veliko začetnico. Na log nas spominja tme, od pravega loga je pa ostalo le še male hrastov in jels. Posekani so skoraj vsi jeseni, ki so zelo dobro uspevali in ki naglo rasto. Debelih hrastov, kakršni so se košatili v Mestnem logu se pred desetletji, ni več nikjer. Dreveva seveda nihče ne zasaja, pač pa ga vsaki podira. Samo se pa dreveje ne more raznouzevati tako hitro, da bi nam vsaj ostala iluzija nekdanjega lepega loga. Tudi v nekaterih drugih gozdovih, ki so last zasebnikov, ne opazimo niti najskromnejšega pogozdovanja. Ob večini poti so pred leti na več krajih podrili mnogo smrek, ne da bi jase zopet pogozdili. Na kraju nad znamenjem ob Večni poti so pa podirli vse dreveje; posekali so tudi najmanjša drevesa, kakor da so nameravali zmajem obdelovati, vendar so pustili v zemlji štore in nihče se ne več zmenil za pusto goličavo. Človek rea ne more razumeti takšnega gozdarstva, sbrtjači kajti les miladega dreveja je skoraj brez vrednosti, razen tega je pa škoda mnogo večja od vrednosti tega lesa; v mladem lesu so namreč obresti in kapitale bodičega gozda. Če mlado dreveje podremo, pomeni to toliko, kakor če bi dvignili denar iz hranilnice in ga kratkomalo sežgal.

Veliko odgovornost pred potomci si nalačamo, da pustimo gozdove. Zaradi unicevanja gozdrov trpe že sodobniki, mnogo bolj pa se potomci. Najbolj pa bodo prizadeti, ne ker jim bo primanjkovalo lesa, temveč ker se bo zaradi zmanjšanja gozdove površine poslabšalo tudi podnebje.

V švici so racionirali sir

Zadnje dni maja so se gnete velike množine curiškega prebivalstva pred mesnimi. Kar je bilo še naprosto, so ljudje kupili, pa naj je šlo za konzerve, šunko ali sajame. Po mestu se je bila nameč razširila vest, da bodo mesni izdelki racionirani. Po radiu so razglasili, da je odrejena kontrola nad vsemi mesnimi izdelki in da bodo dobivali odnasi, tudi če so težaki, telenko po 500 gramov mesu. Ali je bilo racioniranje mesa vroči ali pa so se ljudje razburjali brez pravega vzroka, je težko reči. Ljudi se je naenkrat polastiila panika, da so navalili na trgovine z živili in pokupili vse, kar jim je prišlo pod roke. Razen kruha so zdaj v švici racionirana vsa vezna živila.

Začelo se je s sladkorjem in špageti. To je bilo še pozimi 1939. Toda obroki so bili veliki, da večina ljudi svojih nakaznic sploh niso izrabila. Kmalu se je pa našlo nekaj prebivalcev, ki so si brž pripravili začinke, za primer, če bi se vojna zavlekla. In ker je bilo takih prebivalcev vedno več, so morale oblasti racionirati še druga živila. Ko je bil omejen nakup masla, so začeli švicarji cesti več stra. Ko je bil racioniran tudi sir, so se vrgli ljudje na jajca. Kmalu so racionirali še jajca in ljujile so se vrgli na meso. Zdaj je švica v pogledu živil dosegla totalno vojno gospodarstvo. Racioniran je tudi že kava, kakao, čaj, riz, moka, maščobe in mleko. Obroki so deloma manjši kakor v Nemčiji.

Tako je vojna zadela tudi neutralno Švico in ji prinesla omejitve v prehrani. Lju-

je so seveda v začetku godnjani. Najbolj se je žejala na racioniranje masla, kajti Švica je dežela mleka in mlečnih izdelkov. Obroki masla so tako majhni, da morajo ljudje varčevati z njim skozi več tednov, če si hočejo v nelejno privoščiti kak pribojšek. Iz oficijskih govorov članov zveznega sveta je pa razvidno, da so se omejitev v Švici šele prav pričele. Švica ni zapoljena v vojni in zato ni organizirana po načelih vojnega gospodarstva. Civilna proizvodnja sploh še ni bila omejena. V izložbah velikih trgovin je nakupuščena še vse polno blaga. Toda cene so tako poskocene, da v izložbah sploh niso več označene.

Toda razen živil in oblike lahkog kupiš v Švici vse, kar potrebuješ, seveda če imaš kaj pod palcem. Toda pripravljajo se tudi že omejitve na drugih poljih. Cement so že racionirali in sicer zaradi pomanjkanja premoga. S tem je bila hudo prizadeta gradbeni delavnost. Posledica tega je bila pomanjkanje stanovanj v velikih mestih in oblasti so bile primorane seči po stanovanjski začitki. V Curihu so bili prisiljeni prepovedati pridelovanje. Kdor se hoče zdaj naseleti v Curihu, mora imeti za to posebno dovoljenje. Oblasti so segi po tem ukrepu zaradi velike nezaposlenosti v mestu.

Dodčim so višji sloji v Švici še leta 1939. vihali nosove, če so ališali izraz nadomestna snov ali avtarkija, so zdaj temeljito izpremenili svoje nazore. V razmeroma kratek času je dobila Švica lastno industrijo stanicne vojne, obenem je pa znatno povečala svojo proizvodnjo umetne sive. Švica si zadnje čase na vse načine prizadeva po-

joči kladi tako domače in toplo, je bilo danes prava ledenevin. V moji spalnici so bile vžigalice, toda bala sem se, da ne bi zmotila hišen, če bi šla ponje. Misel, kako bi me gledali s svojima ščipastima obrazoma, mi je zedel nezmošna. Nazadnje sem sklenila, da skočim po vžigalicu, ki leže v obedinici na jedilni omari, kakor hitro Frith in Robert odideta. Po prstih sem stopila v vežo in prisluhnila. Se vedno sta pospravljala z mize. Slišala sem njun razgovor in ropanje s pladnji in podnosi. Nato je vse utihnilo: govorila sta bila odišla skozi poselska vrata v kuhinjo. Stopila sem v obedinico: da, na jedilni omari je bila škatlica vžigalic... Naglo sem se približala in jo vzela; tedaj pa se je vrnil Frith. Kakor da bi me bil zalotil na krevem dejanju, sem poskusila skrjeti škatlico v žep svojega krila; a videla sem, kako je Frith osupnil in skrivaj pogledal na mojo roko.

Ali gospa kaj potrebuje? je vprašal.

Oh, Frith, vžigalic nisem mogla najti...«

Tako mi je podal drugo škatlico in mi hkrat po nudil cigarete. To me je spravilo v novo zadrego, ker nisem kadila.

Ne... evo, v knjižnici me je bilo res nekoliko mraz, sem dejala. »Ta zrak se mi zdi po italijanskem solncu precej hladen, pa sem mislila, da bi pričigala ogenj v kamnu.«

Običajno zakurimo v knjižnici šele popoldne, gošpa, je Frith odvrnil. »Gospa de Winter je bila popoldne zmerom v sobi. Tam je toplo zakurjeno. Če

globiti gospodarske stike z jugovzhodno Evropo. S Hrvatsko je sklenila trgovinsko pogodbo in tako je priznala to državo dežansko, če že ne formalno juridično. Švica je bila zastopana na zagrebškem velesejmu. Mnogi švicarji računajo tudi z izvozom v zasedene vzhodne pokrajine, od koder bi lahko Švica po potrebi dobivala žito, če bi ga ne mogla uvažati po morju.

Pridelek koruze

Mednarodni poljedelski zavod v Rimu je te dni prvič objavil obširnejši pregled o pridelek koruze v letu 1941-42. Na severni polutri je znašal pridelek (v milijonih ton) 99.7, od tega v Združenih državah 68, na južni polutri pa 21, od tega v Argentini 9.2. Na vsem svetu je torej znašal pridelek koruze lani 120.7, v letu 1940-41 pa 116.9. V Rumuniji je bilo v letu 1941-42 zasejanih s koruzo 3.3 milijone ton (brez Besarabije in Bukovine),

predianskim pa 3.6 milijonov. Z Ukrajino, kjer je bilo v letih 1934 do 1938 povprečno zasejanih s koruzo 1.130.500 ha, je prišlo pod nemško kontrolo veliko področje, kjer se prideluje koruza. V Italiji je znašal lani pridelek koruze 2.630.000, v predianskim pa 3.430.000 ton, v Spaniji pa lani 700.000, a predianskim 740.000. V splošnem letos za koruzo v Evropi ni bilo ugodno vreme.

Nasprotno je bilo pa v Združenih državah lani vreme za koruzo ugodno tako, da je bil pridelek večji kakor predianski, čeprav so bili posevki manjši. V Kanadi je bila površina posevkov znatno povečana, enako tudi v pokrajini Manitoba v zvezi s skrčenjem posevkov pšenice. Na južni polutri je moral Argentina skrčiti površino s koruzo zasejanega polja, ker so odpadli evropski kupci. Leta 1939. je imela Argentina s koruzo zasejanega polja 7.2 milij. ha, predianskim 6.1. lani pa 5 milijonov. Vreme je bilo lani zelo ugodno, tako da je znašal pridelek 9.2, predianskim pa 10.2 milijona ton.

Človek bi lahko živel 200 let

če bi bila njegova prehrana idealna in povsem v redu

Slovenči zdravnik in raziskovalec Hufeland pravi, da bi vsak človek lahko normalno živel 200 let. O vprašanju dolgoti človeškega življenja se mnogo piše in razpravlja tudi v novejši medicinsko naravoslovni vedi. Zanimivo je, da najmodernejsa biološka veda potruje to, kar je izjavil starci Hufeland. Higienik Werner Kollath v Rostoku je doprinesel prenatisljive dokaze o tem, da bi lahko vsak človek normalno res živel 200 let.

Ce krimimo podgane s kazenom, škromom, lojem, oljem, in kalcijem fosfatom, živame samo tri do pet tednov. Ce pa primerno teži osnovni hrani le nekaj vitamina B.I. žive iste podgane dve leti in pol. Ce primenošamo osnovni hrani z vitaminom B.I. se nekaj rženih klic, se podgane zrede. V rženih klicih so namreč rast pospešujejo snovi. Ce pa v hrani ni teh klic, temveč samo vitamin B.I. se telesna teža niti ne poveča, niti ne zmanjša. Med vzdrževanjem in razvojem življenja je obsežna skala. V stanju vegetiranja se celice ne morejo več obnovljavati. Nepsredna posledica tega je absolutno postaranje. V tem primeru se organizem ne da več presnavljati olnosno pomlajevati.

Podobno se lahko hrani tudi človek. Mislimo na prehrano samo z mesom, zivalski-

mi maščobami, belo moko in sladkorjem. To bi približno odgovarjalo hrani, ki jo je dajal Kollath podganam, da so žive tri do pet tednov. Človek pa vživa v normalnem razmeru tudi sočivje, krompir, črn kruh in polobro. V znanstvenem svetu racunajo navadno eno leto podganega življenja za 26 let človeškega. Če bi torej hraničil človek normalno res živel 200 let.

Ce krimimo podgane s kazenom, škromom, lojem, oljem, in kalcijem fosfatom, živame samo tri do pet tednov. Ce pa primenošamo osnovni hrani le nekaj vitamina B.I. žive iste podgane dve leti in pol. Ce primenošamo osnovni hrani z vitaminom B.I. se nekaj rženih klic, se podgane zrede. V rženih klicih so namreč rast pospešujejo snovi. Ce pa v hrani ni teh klic, temveč samo vitamin B.I. se telesna teža niti ne poveča, niti ne zmanjša. Med vzdrževanjem in razvojem življenja je obsežna skala. V stanju vegetiranja se celice ne morejo več obnovljavati. Nepsredna posledica tega je absolutno postaranje. V tem primeru se organizem ne da več presnavljati olnosno pomlajevati.

Podobno se lahko hrani tudi človek. Mislimo na prehrano samo z mesom, zivalski-

Delo grške vlade

Namestnik grškega ministrskega predsednika Logothetopulu je v pogovoru z novinarji izjavil, da je storil od prevzemova svojega resora že več važnih ukrepov. Najprej se je lotil notranjega vprašanja duhovštine in dosegel, da bo v bodoče države plačevala duhovnike, potem je pa posvetil svojo pozornost vsemu solstvu. Zavzel se je zlasti za reformo srednjih in ljudskih šol. Delovanje prosvetnega ministra, ki je bilo zlasti lani zelo živahnno, se nanasa tudi na literaturo, narodno gledališče in upodabljajočo umetnost. Prosvetni ministrstvo je dovolilo vpis v nemške šole v Atenah in Solunu tistim učencem, ki so prej obiskovali nepriznani del nemških šol v Bolgariji. Izpravela nemških in italijanskih šol v Grčiji so veljavna prav tako kakor spričevala drugih gimnazij.

Druga ministrstva so pa posvetila vso pozornost tudi vprašanju prehrane in prehrne. Kmetijsko ministrstvo je pozvalo vse gozdne uprave, naj dodeli poljskim delavcem kruh in strošnice. Sekanje lesa se mora razširiti, da bodo imele Atene še pred pričetkom zime dovolj drva. Vsi sadilci tobaka, ki so izpolnili svoje dolžnosti do države, dobe sladkor. Zaloge sladkorja so že prispredljene, in bodo postopoma razdeljene med sadilce tobaka. Pogoje je pa, da sadilci izročil državnemu upravu predpisano količino pridelanega tobaka.

Nemška uprava v Ukrailni

V prisotnosti državnega ministra za zadevanje Vzhodne pokrajine Alfreda Rosenbergberga so zborovali nedavno v Rovnu generalni komisari ter šefi glavnih oddelkov in oddelkov Ukrailne. Državni komisar Gauleiter Erich Koch je najprej polepozdravil ministra Rosenbergberga, potem, je pa govoril o napornem delu v prvih 7 mesecih, odkar deluje v Ukrailni dr-

pa gospa izvoli, da se zakuri v knjižnici, bom naročil, da to store.